

Спеціалізованій вченій раді ДФ 26.055.070
Державного торговельно-економічного університету
02156, м. Київ, вул. Кіото, 19

ВІДГУК

офіційного опонента

**доктора економічних наук, професора Сідельникової Лариси Петрівни
на дисертаційну роботу Ходаковського Вадима Володимировича
«Фінансово-бюджетна політика економічного розвитку»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

Актуальність теми дисертаційної роботи

Бюджетна політика як складова суспільно-економічних відносин полягає у сукупності відповідних форм взаємозалежностей та взаємовпливів інституційних компонентів бюджетного простору і економічного середовища у процесі формування бюджету та використання бюджетних коштів для досягнення стратегічних цілей і основних завдань розвитку суспільства. Фінансово-бюджетна політика як складова забезпечення розвитку економіки спрямована на створення дієвої системи управління фінансовими ресурсами держави. Виважений підхід до бюджетного планування є важливою передумовою ефективної соціально-економічної політики. Формування бюджету заслуговує відповідної уваги, виходячи з необхідності підвищення результативності управління державними фінансами в умовах суспільно-економічних перетворень. Розвиток інституційної архітектури податкового регулювання, сукупності механізмів адміністрування податків, інституційної стабільності податкового простору має забезпечити відповідність фінансово-бюджетної системи вимогам стратегічних завдань посилення національної

безпеки, економічного і соціального розвитку країни. У сучасних фінансово-економічних умовах вагомим є визначення пріоритетних напрямів фінансово-бюджетної політики, оцінка її впливу на економічний розвиток країни, впровадження дієвих фінансових та бюджетних складових суспільного розвитку. З метою посилення впливу бюджетної політики на соціально-економічний розвиток країни потрібно вживати заходи, спрямовані на підвищення рівня збалансованості і прозорості бюджету, ефективності використання бюджетних коштів, здійснення дієвого державного фінансового контролю. В сучасних умовах важливим є підвищення ролі фінансово-бюджетної політики економічного розвитку, що свідчить про актуальність дисертаційної роботи Ходаковського Вадима Володимировича.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного торговельно-економічного університету: «Фінансово-бюджетна стратегія економічного зростання» (номер державної реєстрації 0119U100577), «Фінансова політика соціально-економічного розвитку країни» (номер державної реєстрації 0121U100344), «Державна фінансова політика суспільного розвитку» (номер державної реєстрації 0122U001433). Автором надано відповідні матеріали та пропозиції щодо формування та реалізації фінансово-бюджетної політики економічного розвитку.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків дисертаційного дослідження

Наукові результати та висновки дисертаційного дослідження Ходаковського В.В. мають достатньо високий ступінь обґрунтованості, що обумовлено узагальненням і аналізом значної кількості наукових публікацій з питань формування та реалізації фінансово-бюджетної політики. Виконання

поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності здійснено на достатньо високому рівні. Здобувачем досягнуто основну мету дослідження – розкриття теоретичних засад та удосконалення методологічних положень системи формування фінансово-бюджетної політики, підвищення бюджетної результативності як інструменту економічного розвитку.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти з питань формування фінансово-бюджетної політики, статистичні та аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Державної аудиторської служби України, відповідні монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених.

Наукові результати дослідження дозволяють зазначити про достатній ступінь їхньої новизни, обґрунтованості та відповідності дисертаційної роботи спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Достовірність наукових положень, висновків дисертаційного дослідження

Наукові положення, висновки дисертаційного дослідження мають достатньо високий рівень. Здобувачем здійснено ґрунтовний аналіз законодавчих та нормативно-правових актів з питань формування фінансово-бюджетної політики, статистичних та аналітичних матеріалів відповідних центральних органів державного управління, наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених.

У роботі застосовано сукупність методів і підходів, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження.

Наукові положення, результати, висновки дисертаційного дослідження підтверджуються публікаціями у наукових виданнях та їх оприлюдненням на наукових конференціях. Опубліковано 12 наукових праць, у тому числі 3 статті

у наукових фахових виданнях, одна стаття у науковому виданні країни Європейського Союзу, 8 публікацій у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій, загальним обсягом 3,4 друк. арк.

Наукові результати, висновки дисертаційного дослідження впроваджено у діяльність Секретаріату Кабінету Міністрів України при опрацюванні проєктів нормативно-правових актів з питань розробки та реалізації фінансової та бюджетної політики держави.

Наукова новизна результатів дослідження

Поставлену мету наукового дослідження досягнуто і отримано результати, які характеризуються науковою новизною. Серед найбільш важливих наукових результатів дисертаційної роботи можна відзначити такі.

У дисертаційній роботі вперше розкрито сутність формування та реалізації фінансово-бюджетної політики як інструменту економічного розвитку, яка полягає в інтеграції бюджетних складових управління фінансово-економічними відносинами виходячи з пріоритетів соціально-економічного розвитку країни, з врахуванням необхідності раціонального використання бюджетних видатків, бюджетної адаптації до динаміки суспільних відносин, забезпечення якісного надання публічних послуг при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів та досягнення максимального результату при використанні цих коштів, що надасть можливість підвищити дієвість бюджетного процесу, стійкість бюджетної системи, обґрунтованість бюджетного механізму, упорядкування системи публічних закупівель в умовах недостатнього рівня формування доходів бюджету та значного рівня дефіциту бюджету (п. 1.1).

Заслужують на увагу підходи щодо дієвого використання фінансово-бюджетних механізмів як складової економічної політики держави (п. 2.3).

Здобувачем вдало узагальнено та систематизовано досвід формування та

здійснення фінансово-бюджетної політики у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою (п. 1.3).

Науковий і практичний інтерес має подальший розвиток положень щодо фінансово-бюджетних відносин, що сприятиме результативності забезпечення економічного розвитку (п. 2.1).

Автором розвинуто підходи до розробки основних напрямів фінансово-бюджетної політики у системі соціально-економічних відносин, що сприятиме дієвому впливу державних фінансів на економічний простір (п. 3.1; п. 3.2).

У дисертації удосконалено положення щодо особливостей формування та реалізації пріоритетів фінансово-бюджетної політики у системі економічного розвитку (п. 3.1).

Повнота викладу матеріалу в наукових публікаціях за темою дисертації

Основні результати дисертаційного дослідження автором опубліковано у дванадцяти наукових працях, у тому числі трьох статтях у наукових фахових виданнях, одній статті у науковому виданні країни Європейського Союзу, загальним обсягом 3,4 друк. арк. Зміст наукових праць свідчить про повноту відображення в них наукових результатів, висновків, положень дисертації.

Практична цінність дисертаційної роботи

Основні положення та висновки дисертаційної роботи, що розкривають сутність фінансово-бюджетної політики, мають практичне значення при розробці та реалізації фінансово-бюджетної політики, підвищенні бюджетної результативності як інструменту економічного розвитку. Основні висновки та результати дисертації використано Секретаріатом Кабінету Міністрів України при опрацюванні проєктів нормативно-правових актів з питань розробки і

реалізації фінансової та бюджетної політики держави (довідка від 28.08.2023 р. № 67-194/1-23). Положення дисертаційної роботи використано у навчальному процесі Державного торговельно-економічного університету при викладанні дисциплін «Бюджетне планування і прогнозування», «Фінансова політика держави» (довідка від 01.09.2023 р. № 121).

Зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи

Зазначаючи позитивні наукові результати дисертаційного дослідження, слід звернути увагу на певні зауваження та дискусійні положення, зокрема:

1. У дисертаційній роботі цілком слушно зазначено, що сутність формування та реалізації фінансово-бюджетної політики як інструменту економічного розвитку полягає в інтеграції бюджетних складових управління фінансово-економічними відносинами, виходячи з пріоритетів соціально-економічного розвитку країни (с. 17). Водночас, на нашу думку, слід було б приділити більше уваги взаємозв'язку управління фінансово-економічними відносинами та соціально-економічного розвитку країни.

2. Автор цілком доречно визначає, що для досягнення збалансованості між податковим та борговим навантаженням доцільним є впровадження дієвих фінансових механізмів, що сприятиме активізації якісних змін відповідного інституційного середовища, забезпеченню динамічної стійкості публічних фінансів (с. 44). Разом з тим, вважаємо, що важливим було б більш поглиблено розкрити вплив фінансових механізмів на забезпечення динамічної стійкості публічних фінансів.

3. Заслуговує на увагу обґрунтування автором тези, що з метою посилення впливу бюджетної системи на соціально-економічний розвиток суспільства необхідно здійснювати заходи, спрямовані на підвищення рівня збалансованості і прозорості бюджету, ефективності витрачання бюджетних коштів, удосконалення міжбюджетних відносин, забезпечення якісного виконання бюджетів усіх рівнів, здійснення дієвого фінансового контролю

(с. 90). Проте, доцільним було б, на наш погляд, більш розгорнуто показати напрями підвищення рівня збалансованості бюджету, ефективності витрачання бюджетних коштів.

4. На с. 111 дисертаційного дослідження здобувач цілком слушно визначає, що пріоритетними заходами бюджетно-податкової політики є зниження показників структурного дефіциту бюджету та державного боргу, оптимізація бюджетних видатків, підвищення фіскальної ефективності податкової системи, посилення дієвості механізму бюджетного планування та прогнозування. Разом з тим, вважаємо, що переконливості висновкам дисертанта додало б поглиблення розкриття дієвості механізму бюджетного планування та прогнозування.

5. У дисертаційній роботі визначено, що основним завданням державної політики у сфері видатків бюджету є оптимізація та економія їхнього обсягу з одночасним підвищенням ефективності і результативності їх використання з метою забезпечення достатньо високої якості державних послуг в умовах обмеженості бюджетних ресурсів (с. 175), що заслуговує на підтримку. Однак, вважаємо, що варто було б більш розгорнуто показати сукупність інструментів підвищення результативності використання видатків бюджету в умовах обмеженості бюджетних ресурсів.

Загалом зазначені зауваження та дискусійні моменти не знижують теоретичної та практичної цінності результатів дисертаційної роботи і не впливають на загальну позитивну її оцінку.

Відповідність принципам академічної доброчесності

Наукові результати, положення дисертаційної роботи не містять запозичень інших авторів без посилання на відповідне джерело. Дисертаційне дослідження, наукові публікації здобувача виконані із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Особистий внесок здобувача полягає у розкритті сутності фінансово-

бюджетної політики економічного розвитку.

Загальна оцінка дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Ходаковського Вадима Володимировича на тему «Фінансово-бюджетна політика економічного розвитку» є завершеним та самостійним науковим дослідженням, має нові обґрунтовані наукові результати роботи та практичну цінність. Основні положення дисертаційної роботи опубліковані в наукових фахових виданнях, оприлюднювалися на науково-практичних конференціях, автором вирішено поставлені у роботі завдання, досягнуто мету дослідження. Дисертаційне дослідження за змістом відповідає обраній темі та вимогам, передбаченим наказом МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертаційна робота відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Ходаковський Вадим Володимирович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Офіційний опонент:

Доктор економічних наук, професор,
заслужений працівник освіти України,
завідувач кафедри фінансів,
обліку та оподаткування
Херсонського національного
технічного університету

Підпис Сідельникової Л.І.
підтверджую:
Начальник відділу кадрів ХНТУ

Лариса СІДЕЛЬНИКОВА

Лариса ІОНОВА